

ชื่อเรื่องวิจัย การพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในการสนทนาภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม จังหวัดอุทัยธานี

ชื่อผู้วิจัย นางจรรุวรรณ วงษ์เกษกรณ์

ตำแหน่ง ครูผู้สอน รายวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ปีที่ทำการวิจัย ภาคเรียนที่ 1/2567

ประเภทงานวิจัย วิจัยการเรียนการสอน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ จากการศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน พบว่า ครั้งที่ 1 นักเรียนได้คะแนนการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสูงสุด 13 คะแนน และต่ำสุด 10 คะแนน ครั้งที่ 2 นักเรียนได้คะแนนการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสูงสุด 20 คะแนน และต่ำสุด 17 คะแนน แสดงให้เห็นว่าการใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนนักเรียนมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออกมากขึ้น

ความสำคัญและความเป็นมา

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 1/2567 นั้นได้สังเกตเห็นการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนยังขาดในเรื่องของการแสดงออกต่อหน้าชั้นเรียน มักจะเกิดปัญหาในเรื่องของการไม่กล้าออกมาพูดหน้าห้องเรียน หรือแม้กระทั่งการตอบคำถาม ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดปัญหาการกล้าแสดงออก หรือการแสดงออกหน้าชั้นเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น รวมทั้งในรายวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พิจารณารายวิชาภาษาอังกฤษ ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง Supermarket ซึ่งหน่วยการเรียนดังกล่าว เป็นหน่วยการเรียนที่นักเรียนสามารถฝึกฝนและพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนหน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงได้คิดวิธีการที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม พร้อมทั้งสามารถที่จะพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยคาดหวังว่า หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบของการแสดงบทบาทสมมติจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติในชั้นเรียน ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในระดับที่ต่ำมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น การแสดงบทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม พฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติในชั้นเรียน ในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในระดับที่ต่ำมากขึ้น

นิยามศัพท์

1. การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เจริญยิ่งขึ้น
2. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะอันเป็นเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกทางท่าทางความรู้สึก นึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิริยามารยาท ลักษณะนิสัย และอุปนิสัย
3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียน หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด การกระทำต่อบุคคลและสถานการณ์อย่างตรงไปตรงมาหน้าชั้นเรียนอย่างเหมาะสมด้วยความเชื่อมั่น ความมั่นใจโดยปราศจากความวิตกกังวล
4. การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง สถานการณ์ของการแสดงโดยไม่มีเตรียมตัว โดยเน้นความสำคัญที่บุคคลและบทบาท นักเรียนสวมบทบาทคนใดคนหนึ่งและแสดงหรือปฏิบัติ บทบาทของผู้ที่เขาเป็นในสถานการณ์เฉพาะที่กำหนดขึ้น
5. วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นมา ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมตินั้นๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางด้านความรู้ ความคิด ที่คิดว่าตนควรจะเป็น

แนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่สนับสนุนการเลือกใช้นวัตกรรมนี้

Alberti & Emmons (1986, อ้างใน กัญญารัตน์ วงศ์เชษฐ , 2543) ก็ได้ให้คำจำกัดความของ พฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เป็นการกระทำที่บุคคลสามารถทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ เป็นการเรียกร้องโดยปราศจากความรู้สึกวิตกกังวลเป็นการแสดงออกของความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมาด้วยความสบายใจ

Bower & Bower, 1976 ให้ความหมายว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก คือความสามารถ ในการที่จะแสดงความรู้สึกที่จะเลือกควรปฏิบัติอย่างไรที่จะแสดงสิทธิเมื่อมีความเหมาะสมที่จะเพิ่ม ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ที่จะช่วยพัฒนาความมั่นใจในตนเองให้เกิดขึ้น ที่จะแสดงไม่เห็นด้วยเมื่อ

คิดว่ามีความสำคัญมากพอ และความสามารถในการที่จะดำเนินการเพื่อปรับพฤติกรรมของตนเองและขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อต้านเข้าด้วย

(ธีรวรรณ ธีระพงษ์, 2543) ให้ความหมายว่าเป็นพฤติกรรมที่บุคคลสามารถแสดงออกได้อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุดตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ และสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ด้วยวิธีการทางบวกโดยปราศจากความวิตกกังวลนั้นคือบุคคลสามารถแสดงออกอย่างเหมาะสมมิใช่กระทำเพื่อที่จะให้ได้สิ่งที่ต้องการเป้าหมายของการกระทำพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นคือการสื่อสารอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา ไม่โจมตีความต้องการหรือการคิดเห็นของบุคคลอื่น ซึ่งการทำเช่นนั้นจะทำให้มีโอกาสบรรลุเป้าหมายที่ต้องการโดยไม่ปฏิเสธสิทธิของผู้อื่น

สรุปความหมายพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกอย่างเหมาะสม กล้าคิด กล้าพูด กล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นการเพิ่มความมั่นใจในตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยเป็นการแสดงออกอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา

ทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

Bower and Bower (1976, อ้างใน รัศมี เชื้อเจ็ดตน, 2539) แบ่งพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. ลักษณะที่ไม่กล้าแสดงออกพฤติกรรม ที่เรียกว่า พฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออก (Nonassertive Behavior)
2. ลักษณะที่มีความกล้าแสดงพฤติกรรม แต่มีการแสดงออกที่รุนแรงเสียหาย เรียกว่าพฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Assertive Behavior)
3. ลักษณะที่มีความกล้าแสดงออกพฤติกรรม โดยมีการแสดงออกอย่างเหมาะสม เรียกว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Behavior) Lange and Jakubowski (1976, อ้างใน กัญญารัตน์ วงศ์เชษฐ, 2543) ก็ได้แบ่งพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ดังนี้

1. การไม่กล้าแสดงออก คือ การแสดงออกซึ่งละเลยการใช้สิทธิที่พึงมีของตนเองประสบความล้มเหลวที่แสดงความรู้ ความคิดเห็น ยอมตามผู้อื่น เลี่ยงความขัดแย้งทุกสถานการณ์ สังกัดได้จากพฤติกรรม เช่น การหลบสายตาขณะสนทนา กุมมือ อยู่ข้างหลังผู้อื่น มีน้ำเสียงเดียวกันตลอด หรือพูดเบา เกินไป ลังเลใจ พูดเสียงสั้น กระแอมไออ่อนบ่อยๆ เป็นต้น

2. การก้าวร้าว ได้แก่ การแสดงออกซึ่งป้องกันสิทธิส่วนบุคคลของตน หรือวิธีรุนแรงด้านความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการต่างๆ ในทางที่ไม่เหมาะสม ล่วงเกินสิทธิผู้อื่นชอบมีอิทธิพลเหนือกว่าต้องการเป็นผู้ชนะ ขู่บังคับผู้อื่น สังกัดได้จากการทำให้ผู้อื่นด้อยกว่าตน เช่น จ้องคู่สนทนามากเกินไป พูดเสียงดังหรือเสียงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ หน้าตาดุตัน วางอำนาจ ใช้คำพูดเหน็บแนมเสียดสี เยอหยิ่ง หัวน และชอบชี้นิ้ว เป็นต้น

3. การแสดงออกที่เหมาะสม หมายถึง การแสดงออกในทางป้องกันสิทธิส่วนบุคคลของตนเองทั้งความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการอย่างตรงไปตรงมา จริงใจ และเหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ยอมรับนับถือต่อกันมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อาจสังกัดได้ โดยการแสดงออกที่สอดคล้องกับคำพูด น้ำเสียงเหมาะสมตามสถานการณ์ ประสานตากับคู่สนทนาวางท่าทางของร่างกายที่แสดงถึงความมั่นคง พูดได้คล่องแคล่ว ไม่เคอะเขิน หรือลังเลใจ มีความชัดเจนเน้นถ้อยคำสำคัญ เป็นต้น จากที่กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ว่า ลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกแบ่ง

ออกเป็น ลักษณะที่ไม่กล้าแสดงพฤติกรรม ลักษณะที่แสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม และลักษณะที่แสดงพฤติกรรมมากเกินไปจนกลายเป็นความก้าวร้าว

ความหมายวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ

ทิตินา แชมมณี (2550 : 358) กล่าวถึงวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติคือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทใน 5 สถานการณ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางด้านความรู้ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544 : 67) กล่าวว่าวิธีสอนที่ใช้บทบาทที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอนโดยที่ครูสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น มีการแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ความคิดและพฤติกรรมของผู้แสดงมาใช้เป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนในเรื่องความรู้สึกและพฤติกรรม และปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

อารณีย์ใจเที่ยง (2550 : 160) อธิบายถึง วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติหมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริง มาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็น ผู้สอนจะใช้การแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน อันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้งและรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 161) กล่าวถึงการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) คือ เทคนิคการสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น นั่นคือ แสดงบทบาทที่กำหนดให้

อินทิรา บุญยาทร (2542 : 98) อธิบายการสอนด้วยบทบาทสมมติหมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นโดยแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ความคิด และพฤติกรรมเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

สรุป ได้ว่า วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นมาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมตินั้นๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางด้านความรู้ความคิด ที่คิดว่าตนควรจะเป็น

จุดมุ่งหมายของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ

ทิตินา แชมมณี (2550 : 358) กล่าวว่าวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่นหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนแสดง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544 : 67) อธิบายถึงความมุ่งหมายของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติดังนี้

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้เด็กกล้าแสดงออกซึ่งความรู้สึก
3. เพื่อฝึกการแก้ปัญหา

สิริวรรณ ศรีพหลและ พันทิพาอุทัยสุข (2540 : 106) กล่าวถึงเป้าหมายการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการนำเอาตัวอย่างพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในสังคม มาให้ผู้เรียนได้ศึกษา ซึ่งผลที่จะได้รับการศึกษาโดยวิธีการดังกล่าวจะทำให้

1. ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจความรู้สึกของบุคคลอื่นๆ และเมื่อสำรวจแล้วก็จะสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นในเชิงเจตคติ
2. ผู้เรียนได้มีโอกาสในการศึกษาความสัมพันธ์และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่ม
3. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ในบุคคล หรือระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาค่านิยมในเรื่องความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น
5. ผู้เรียนสามารถสำรวจเจตคติของตนเอง รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องโดยการเรียนรู้จากเจตคติของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง

อาภรณ์ใจเที่ยง (2550 : 160) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ความคิดในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ
4. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกได้เรียนด้วยความเพลิดเพลิน
5. เพื่อให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

สรุป ได้ว่าการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ มุ่งฝึกการทำงานร่วมกัน กล้าคิด กล้าแสดงออกในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อมามากยิ่งขึ้นลดความตึงเครียด เพราะเป็นการสอนที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

ลักษณะสำคัญของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ

ลักษณะของบทบาทสมมติ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550 : 160-161) บทบาทสมมติที่ผู้เรียนแสดงออก แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบละครเป็นการแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่มีอยู่แล้ว ผู้แสดงจะได้ทราบเรื่องราวทั้งหมด แต่จะไม่ได้รับบทที่กำหนดให้แสดงตามอย่างละเอียด ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามความคิดของตน และดำเนินเรื่องไปตามท้องเรื่องที่กำหนดไว้แล้วซึ่งมีลักษณะเหมือนละคร
2. การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้รับทราบสถานการณ์หรือเรื่องราวแต่เพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น ซึ่งมักเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือมีความขัดแย้งแฝงอยู่ผู้แสดงบทบาทจะใช้ความคิดของตนในการแสดงออกและแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเสรี

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 161) กล่าวถึง การแสดงบทบาทสมมติว่า แตกต่างจากเกมจำลองสถานการณ์ตรงที่ไม่มีกฎเกณฑ์และการแข่งขัน กล่าวคือเป็นการสอนที่หยิบยกเอาเหตุการณ์ประเด็นหรือปัญหาขึ้นมาให้ผู้เรียนศึกษา โดยวิธีการให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เข้าใจถึงปัญหาในเหตุการณ์นั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เข้าใจถึงปัญหาในเหตุการณ์นั้นๆ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยนั้น

สิริวรรณ ศรีพหลและ พันทิพาอุทัยสุข (2540 : 105) ได้กล่าวว่าการแสดงบทบาทสมมติจะส่งเสริมผู้เรียนให้แสดงพฤติกรรมหรือบทบาทต่างๆ กันไปตามบทบาทที่กำหนดไว้ในเหตุการณ์พฤติกรรมที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้แสดงบทบาทแสดงออกมานั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึก อารมณ์ เจตคติของผู้แสดงที่มีต่อบทบาทหรือพฤติกรรมที่ผู้แสดงสวมบทบาทนั้นอยู่รวมทั้งเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้อื่นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือปัญหานั้นด้วย

เสริมศรี ลักษณะศิริ (2540 : 260-261) กล่าวว่าการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการ สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้น ให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมาทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่างๆ ได้

ประเภทของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

อินทิรา บุญยาทร (2542 : 98) กล่าวว่าการสอนแบบบทบาทสมมติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทของผู้อื่นตามที่ถูกกำหนด โดยละทิ้งแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง เช่น แสดงบทบาทของผู้มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์หรือบุคคลอื่นๆ ที่ลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองเป็นบุคคลสมมติ เช่น สมมติว่าเป็นชเวตนา เป็นครูเป็นนายอำเภอ เป็นพ่อค้า ฯลฯ ผู้แสดงจะต้องพูดคิด ประพฤติ มีความรู้สึกเหมือนกับบุคคลที่สวมบทบาทนั้นๆ
2. ผู้แสดงจะยังคงรักษาบทบาทและแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง แต่กำหนดสถานการณ์ที่อาจพบในอนาคต เช่น การสมัครงาน การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างการเป็น ผู้แนะนำให้คาปรึกษาแก่ผู้เรียน ฯลฯ บทบาทสมมติประเภทนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะเฉพาะอย่าง เช่น การแนะนำการสัมภาษณ์การสอนการจูงใจ

จำริญ ชูช่วยสุวรรณ (2544 : 50-51) กล่าวถึงวิธีแสดงบทบาทสมมติทำได้ 3 วิธีคือ

1. การแสดงแบบละคร การแสดงแบบนี้ผู้แสดงจะต้องฝึกซ้อมก่อน เช่น อาจจะซ้อมท่าทางฝึกซ้อมบทพูดตามบทบาทของตัวละครในเรื่องที่แสดง ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องบทเรียน วรรณคดีหรือบทเรียนประวัติศาสตร์ก็ได้
2. การแสดงทันทีทันใจการแสดงแบบนี้ผู้แสดงไม่ต้องเตรียมตัวฝึกซ้อม แต่เมื่อเรียนถึงเรื่องใดก็ให้นักเรียนแสดงได้ทันทีเช่น แสดงเป็นตำรวจแสดงเป็นบุรุษไปรษณีย์แสดงเป็นพ่อเป็นลูก ฯลฯ โดยให้นักเรียนแสดงไปตามความนึกคิดของนักเรียนเองให้เหมาะสมกับบทบาทที่รับมา
3. การแสดงโดยครูหรือนักเรียนช่วยกันกำหนดเรื่องให้การแสดงแบบนี้ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามเรื่องที่กำหนดแต่อาจจะแต่งเติมบทของตนเองเข้าไปบ้างก็ได้ตามความเหมาะสมจากประเภทของการสอนโดยใช้การแสดงละครที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า นักวิชาการได้แบ่งประเภทของการสอนไว้แตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ผู้แสดงเป็นจะต้องเป็นผู้แสดงบทบาทตามที่ถูกกำหนดไว้โดยไม่เกี่ยวข้องกับความรู้ความรู้สึกส่วนตัว
2. ผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทตามแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง
3. การแสดงบทบาทที่ผู้แสดงจะต้องเตรียมตัวก่อนการแสดงละคร

4. การแสดงบทบาทที่ผู้แสดงต้องแสดงบทบาทโดยทันทีไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า องค์ประกอบของการสอนแบบบทบาทสมมติ

ขั้นตอนของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทศนาแซมมณี(2550 : 358-359) อธิบายขั้นตอนสำคัญของการสอนไว้ดังนี้

1. ผู้สอน/ผู้เรียน นำเสนอสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ
2. ผู้สอน/ผู้เรียนเลือกผู้แสดงบทบาท
3. ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์
4. ผู้เรียนแสดงบทบาท และสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544 : 67) กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนแบบบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. เลือกปัญหาที่นักเรียนส่วนมากในชั้นเรียนพบบ่อยๆ หรือเป็นเรื่องที่เข้าใจยากจดจำยากสับสน กล่าวตามสภาพจริง หรือตามความเหมาะสม
2. กำหนดตัวบุคคลให้เหมาะสมกับบทบาทนั้นๆ เท่าที่ลักษณะของบุคคลเอื้ออำนวยให้กับสภาพความเป็นจริง

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ภาคเรียนที่ 1/2567 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีดังนี้

1. กิจกรรมฝึกการแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. แบบประเมินพฤติกรรมการกล้าแสดงออก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน
2. กำหนดหัวข้อเรื่องโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน
3. กำหนดการให้คะแนนแบบประเมินการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยพิจารณาจากหัวข้อแบบประเมินการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน
4. บันทึกคะแนนลงในแบบประเมินการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก
5. นำคะแนนผลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากเก็บข้อมูลได้ครบตามที่ต้องการแล้วผู้วิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลตามคำร้อยละจากแบบประเมินการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
		คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	เด็กชายภาณุวัฒน์ ขยันเกตุกรณ์	12	60	19	95
2	เด็กชายอรรถพล จันเพ็ชร	12	60	20	100
3	เด็กหญิงชุตติกาญจน์ คงเขียว	13	65	20	100
4	เด็กหญิงชฎาพร บางระมุง	11	55	17	85
5	เด็กหญิงชฎารัตน์ บางระมุง	10	50	17	85
6	เด็กหญิงชนิกานต์ สุวรรณกำเนิด	11	55	17	85
7	เด็กหญิงอุษามณีย์ เมืองจันทร์	12	60	18	90
8	เด็กหญิงเขมจิรา ทับสุข	13	65	19	95

จากตารางที่ 1 สรุปแบบการประเมินการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน พบว่า ครั้งที่ 1 นักเรียนได้คะแนนการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสูงสุด 13 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 10 คะแนน ครั้งที่ 2 นักเรียนได้คะแนนการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการแสดงออก โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสูงสุด 20 คะแนน และต่ำสุด 17 คะแนน

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและคำร้อยละในการแสดงผลแบบประเมินการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

การนำเสนอ	x	ร้อยละ
ครั้งที่ 1	11.75	58.75
ครั้งที่ 2	18.38	91.88

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พบว่าครั้งที่ 1 ค่าเฉลี่ย 11.75 หรือร้อยละ 58.75 และครั้งที่ 2 ค่าเฉลี่ย 18.38 หรือร้อยละ 91.88 จึงสรุปได้ว่า ผลการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน อยู่ในระดับดีมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินการพัฒนาพฤติกรรมด้านการแสดงออกของผู้เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ภาคเรียนที่ 1/2567 คะแนนในครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการแสดงออกของผู้เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมด้านการแสดงออกให้สูงขึ้นได้

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน พบว่าสัปดาห์แรก นักเรียนได้คะแนนการพัฒนา พฤติกรรมการแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสูงสุด 13 คะแนน และต่ำสุด 10 คะแนน สัปดาห์ที่สอง นักศึกษาได้คะแนนการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสูงสุด 20 คะแนน และต่ำสุด 17 คะแนน แสดงให้เห็นว่าการใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียน โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียนดีขึ้นได้

แบบการประเมินการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน
ครั้งที่ 1

ชื่อ-สกุล	บุคลิกที่ เหมาะสม	กล้า แสดงออก	การพูดและ ภาษา	ความเชื่อมั่น	ความคิด ริเริ่ม	การนำเสนอ น่าสนใจ	รวม	ร้อยละ
	3	4	3	4	3	3	20	100
เด็กชายภาณุวัฒน์ ขยันเกตุกรณ์	2	2	2	2	2	2	12	60
เด็กชายอรุณพล จันเพ็ชร	2	2	2	2	2	2	12	60
เด็กหญิงชุตติกาญจน์ คงเขียว	2	3	2	2	2	2	13	65
เด็กหญิงชฎาพร บางระมุง	2	1	2	2	2	2	11	55
เด็กหญิงชฎารัตน์ บางระมุง	1	1	2	2	2	2	10	50
เด็กหญิงชนิกานต์ สุวรรณกำเนิด	2	1	2	2	2	2	11	55
เด็กหญิงอุษามณีย์ เมืองจันทร์	2	2	2	2	2	2	12	60
เด็กหญิงเขมจิรา ทับสุข	2	3	2	2	2	2	13	65

แบบการประเมินการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน
ครั้งที่ 2

ชื่อ-สกุล	บุคลิกที่ เหมาะสม	กล้า แสดงออก	การพูดและ ภาษา	ความเชื่อมั่น	ความคิด ริเริ่ม	การนำเสนอ น่าสนใจ	รวม	ร้อยละ
	3	4	3	4	3	3	20	100
เด็กชายภาณุวัฒน์ ขยันเกตุกรณ์	3	4	3	3	3	3	19	95
เด็กชายอรุณพล จันเพ็ชร	3	4	3	4	3	3	20	100
เด็กหญิงชุตติกาญจน์ คงเขียว	3	4	3	4	3	3	20	100
เด็กหญิงชฎาพร บางระมุง	3	4	3	3	2	2	17	85
เด็กหญิงชฎารัตน์ บางระมุง	3	4	3	3	2	2	17	85
เด็กหญิงชนิกานต์ สุวรรณกำเนิด	3	4	3	3	2	2	17	85
เด็กหญิงอุษามณีย์ เมืองจันทร์	3	4	3	3	3	2	18	90
เด็กหญิงเขมจิรา ทับสุข	3	4	3	3	3	3	19	95

บรรณานุกรม

อุษณีย์ จันดาวงศ์. วิจัยการใช้แผนการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก [http:// www.usancc9394.spaces.live.com](http://www.usancc9394.spaces.live.com) (25 มิถุนายน 2551)

นริพร ชูยอภัย. (2552). งานวิจัยเรื่องการเสริมสร้างพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา) จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม. เชียงใหม่: โรงเรียนบ้านเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา).

นิตยา วิเศษพานิช. (2546). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลาปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รัศมี เชื้อเจ็ดตน. (2539). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

